posted by Willant on 22. jún 2008 - 23:31
23.06.2013 - posledná úprava článku.

Pannonhalma **[1]**

Miesto dnes nazývané Pannonhalma bolo od pradávna obývané. Na mieste kam v roku 996 prizval veľkoknieža Gejza z Čiech učencov, mníchov nasledovateľov svätého Adalberta (Vojtecha), už vojaci Karola Veľkého našli usídlených kresťanov. Rád benediktínov našiel na mieste dnešného kláštora na návrší stopy pohanskej svätyne. Prvý tu žijúci mnísi prišli z Bavorska, Čiech a Talianska. Prvým známym opátom bol brat Anastás...

Je pravdepodobné že tu pobudol určitý čas aj brat svätý Astrik. Svätý Astrik doniesol korunovačné klenoty pre prvého kresťanského kráľa Uhorska z Ríma od pápeža Silvestra II.

Svätý Štefan v roku 1001 - 1002? Rozšíril a spísal listinu výsad pre tento kláštor, daroval pozemky a práva na desiatok pričlenil im mnohé už existujúce obce. Táto listina výsad sa do dnes zachovala a je najrannejšou písomnou pamiatkou uhorského kráľovstva. Táto listina bola napísaná ešte v latinčine, ostané dokumenty ako napríklad ďalší ranokresťanská zakladacia listina opátstva Tihany boli už

písané v staromaďarčine. Opátstvo v Pannonhalma dostalo takzvané Montecasínske výsady. Znamenalo to že bolo priamo podriadené pápežovi a prvému dominikánskemu opátstvu v Monte Casino. Spomedzi tu žijúcich mníchov sa vytvárala v novovznikajúcom štáte cirkevná elita. Kláštory sa zakladali hlavne ako centrá šírenia kresťanskej viery, ale slúžili aj ako dočasné kráľovské rezidencie. Králi ich využívali ako prechodné ubytovanie počas dlhšej cesty, konali sa tu významné stretnutia, pozývali sem vzácnych hostí. Po smrti sa sem nechávajú pochovávať, alebo pochovávajú aj rodinných príslušníkov. V dobe spísania listiny výsad Svätým Štefanom, ešte nebol na kopci Svätého Martina (meno miesta, Pannonhalma sa používa asi len 200 rokov) vysvätený nijaký kostol. To sa stalo o niečo neskôr, asi v rokoch 1003 - 1005. Je pravdepodobné, že výsady pod podpisom Sv. Štefana na listine boli dodatočne pripísané pri príležitosti vysvätenia prvého kostola.

Po čase v kláštoroch vysvätili aj prvých domácich mníchov, títo mnísi zakladali alebo pomáhali zakladať ďalšie cirkevné centrá. Jedným z nich o ktorom sú presné záznamy sa volal brat Mór. V svojich dodnes zachovaných listinách píše že bol vychovávaný od detstva v opátstve Pannonhalma.

11. - 12. Storočí sa zakladajú ďalšie opátstva: 1055 Tihany, 1063 Szekszárd, 1075 Hronský Beňadik, 1091 Somogyvár. V roku 1240 pred vpádom Tatárov bolo na území Uhorska viac ako 80 benediktínskych kláštorov. Po vpáde a následnom odchode Tatárov takmer polovica zanikla. V roku 1543 boli mnísi nútený opustiť prvý krát toto miesto, Turkom sa tu našťastie dlhodobo nepodarilo usídliť vrátili sa už v roku 1547. Finančné a hmotné straty vďaka okupácii okolitých pozemkov Turkami sa pokúsili vykryť zo ziskov ostatných opátstiev. Boli ťažké roky 1556 - 1562. Počas tohto obdobia v opátstve vypukol požiar ktorí zapríčinil úplnú skazu obytných budov a strechy kostola. Po náročnej rekonštrukcii sa objektu v roku 1585 zmocnili Turci a znovu všetko podpálili. Posledná vojenská udalosť bola v roku 1683 keď pri Viedni porazené vojská Turkov vyhodili do povetria vonkajšie hradby. V roku 1694 už nový opát plánuje a zakladá univerzitu rádu, ktorá bola v 1702 slávnostne otvorená.

Knižnicu ktorú v roku 1863 presťahovali do Viedne otvárajú znovu v Pannonhalme v roku 1724. Celý kláštor sa v tomto období prestavia do barokového slohu, počas prestavby v roku 1775 dokonca miesto navštívi Mária Terézia. Po Márii Terézii nastupuje na trón Jozef II. Ten do konca života odmietal korunováciu za českého a uhorského kráľa, vďaka čomu si u uhorskej šľachty vyslúžil prezývku "kalapos király" - kráľ v klobúku. Smutnou udalosťou bolo nariadenie Jozefa II. o zrušení spoločensky neprínosných rádoch. Rád bol v roku 1786 23. októbra zrušený a majetok rozpredaný. podobný osud zastihol aj rád Paulínov ich osudy a dejiny nájdete v inom článku na tomto webe. [2] Rád obnovil až v roku 1802 František I. s podmienkou že rád sa zapojí do všeobecného vzdelávania. Takto vlastne vznikol do dnes živý symbol rádu - Misia a výuka. K tisícročným navráteným výsadám pribudli aj povinnosti. Rád musel zriadiť a zabezpečiť nie len výuku cirkevných hodnostárov ale dostal za povinnosť zriadiť aj 9 nových škôl. Založili gymnáziá v Trnave, Bratislave, Soprone, Kőszegu, Győr, Komárne a Ostrihome. Štúdium nových členov rádu bolo najmä zamerané na učiteľskú profesiu. Ale mnohí poprední vedci a vysokoškolskí vzdelanci tej doby začínali svoje štúdiá v tomto ráde. Po nástupe komunizmu rád znovu stratil všetky svoje privilégiá, po dohode cirkvi a štátu si mohli ponechať školy v Pannonhalma a gymnázium v meste Győr. Asi dve tretiny mníchov si muselo hľadať uplatnenie v civilnom živote, povolené maximum mníchov bolo na dlhé desaťročia obmedzené na 14. Mnoho z nich opustilo krajinu, tím ktorí tu ostali mnoho krát tajná polícia znepríjemňovala životy počas mnohých rokov. Ak navštívite toto miesto na nádvorí pred vežou vás víta socha svätého Astrika oproti je veža asi najvýznamnejšia dominanta okolia, jej výška je 43 metrov postavená bola v roku 1828 - 1832. S našim krajom majú aj málo spoločného. Veža ako aj Ostrihomská bazilika bola postavená podľa plánov Jánosa Packha.

Vďaka pohnutej histórii tohto regiónu sa zachovalo málo stredovekých pamiatok, jediným z nich je suterén kostola z roku 1224. Gotické stĺpy ostali neporušené ale sochy zobrazujúce tváre boli Turkami zničené. Zo starodávneho interiéru sa nezachovalo takmer nič, len dva stredoveké náhrobné kamene tu pochovaných opátov. Po páde múru Ambitus sa objavila jedna staršia maľba z roku 1479, ale ďalšie reštaurovanie a odkrývanie nie je možné lebo by bola narušená statika budovy. Z južnej strany sa zachovala takzvaná Porta Speciosa ktorá bola postavená pred rokom 1224. Na pravej strane v mramore je vytesaný nápis: HIC FVIT BENEDICVS PADARY ANNO DOMINE 1578 V preklade to znamená, tu bol Benedikt Padary, nakoľko je to prvý písomný záznam prvého pútnika, tento nápis nájdete na každom vydanom vstupnom lístku.

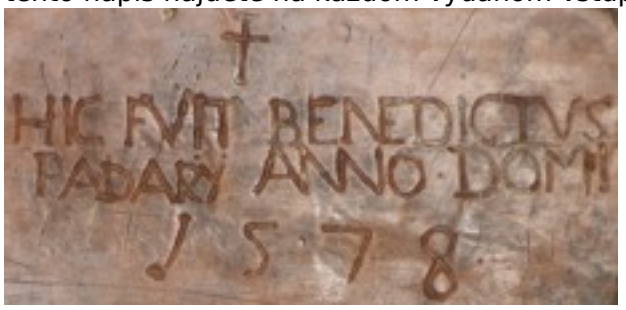

Knižnica kde sa uchovávajú najcennejšie písomnosti maďarského kráľovstva postavili v roku 1826 - 1835 podľa plánov Jánosa Packha. Je tu chránených viac ako 360 000 historických zväzkov a ešte ďalšie listiny. Nájdete tu zakladacie listiny opátstiev z 10. storočia mnoho historických biblií, najstaršia je z 13. storočia. V okolí kláštora je arborétum, veľmi preslávené vinice a vínne pivnice s kvalitnými vínami. Trošku ďalej na kopci je posledný zachovaný pamätník milénia a oproti kláštoru kaplnku kde sú pochovaný už mŕtvy členovia rádu. Vstup je možný len pre skupiny a musíte byť vopred ohlásený, potom dostanete presný termín návštevy. Prehliadka je možná len s doprovodom. Cena vstupného je 1700 Ft (2008). fotografie vám ukážu viac... [3] Oficiálna stránka opátstva... [4]

Príloha	Veľkosť
Až sem sa dá ísť autom (gpx) [5]	1.04 KB

Adresa zdroja (modified on 23.06.2013 - 11:59):http://www.w.sturovo.com/drupal/22-06-2008/172/blogy/pannonhalma

Odkazy
[1] http://www.w.sturovo.com/drupal/22-06-2008/172/blogy/pannonhalma [2] http://www.w.sturovo.com/drupal/97 [3] http://sturovo.com/fotoforum/thumbnails.php?album=67 [4] http://www.bences.hu [5] http://www.w.sturovo.com/drupal/sites/default/files/Vstupn_hala.gpx